

Na avtobusni postaji v Bihaću

Jan Grah

Avtobusna postaja Bihać, 26. 3. 2022. Foto: Dagmar Nared

Bihać je glavno mesto Unsko-sanskega kantona, ki se nahaja na severozahodu Bosne in Hercegovine. V mestu je veliko ljudi v gibanju, ki svojo pot poskušajo nadaljevati proti zahodu, vendar so zaradi stroge mejne politike pogosto vrnjeni (glej **pušbek**) v mesto ali kampe v njegovi okolici. Ne premikajo se le proti meji z EU, ampak tudi stran od nje – proti Sarajevu, čeprav ne prostovoljno, ampak po sili razmer.

Na pot v Sarajevo se, v nasprotju z odhodom na **game** odpravijo z avtobusom, izpred avtobusne postaje v Bihaću, kjer za 50 konvertibilnih mark Bosne in Hercegovine kupijo karto. Moji sogovorniki, dva migranta iz Pakistana in skupina petih migrantov iz Indije, s katerimi sem govoril na parkirišču za postajo, so povedali, da so bili isti dan ali dan pred tem vrnjeni z igre in čakajo na avtobus v Sarajevo, saj bodo tam deležni zdravstvene oskrbe, hrane in oblačil. Ta postojanka jim bo služila za pridobitev moči pri vračanju v kanton in s tem na novo možnost podajanja na game. V Sarajevo, v smeri odmikanja od meje z EU, pridejo brez težav, medtem ko jim pot nazaj v Bihać, torej ponovno proti meji, povzroča več težav. Pomembno vlogo ima torej smer premikanja. A meja ima veliko pomenov, ki se spreminjajo. Meje politično-gospodarskih enot niso več na zunanji meji ozemelj, ampak so po malem razpršene povsod, kjer se dogaja in nadzira gibanje informacij, ljudi in stvari (Balibar 2002: 71).

Migranta iz Pakistana sta na avtobus čakala na travniku ob parkirišču, v spalnih vrečah, okoli njiju pa so ležale smeti. Delovala sta utrujena, a sta naju s kolegico lepo sprejela. Govoril je samo en, ki je povedal, da je bil dan predtem nasilno vrnjen in zdaj čaka na prevoz v Sarajevo. Migranti iz Indije pa so bili dobre volje in so sprejeli najino povabilo na pogovor, vendar niso bili preveč zgovorni.

Kot je povedala oseba, ki solidarnostno pomaga ljudem na poti, lahko migranti v Sarajevu za isto ceno kupijo karto za Bihać, kjer pa jim ne povedo, da je migrantom v Unsko-sanskem kantonu prepovedana uporaba javnega prevoza. 19. 8. 2020 so pristojni organi Unsko-sanskega kantona sprejeli sklep o prepovedi vstopa in prevoza migrantov na to ozemlje. Gre za prepoved vrst prevozov iz drugih delov Bosne in Hercegovine kot znotraj samega kantona. Med pandemijo COVID-19 so oblasti uvedle določene omejitve, ki so bile sicer v večini upravičene, a hkrati je bila situacija uporabljena tudi kot izgovor zavoljo še večjega omejevanja ljudi na poti (Mlinarević in Ahmetašević 2022: 11). Kljub temu gremo težko mimo vprašanja: kako lahko od nekoga vzameš denar in mu prodaš karto, vedoč, da ga le ta najverjetneje ne bo pripeljala na željeni cilj? Prav tako bodeta v oči dejstvu, da je ta prepoved v veljavi še danes, čeprav različnih omejitev zaradi pandemije v mestu ni več moč zaznati ter dejstvo, da policija pri dogovoru zamiži na eno oko in te vrste »pomoči« ne kriminalizira. Prav tako, kot zapiše novinarka Selma Boračić-Mršo, se pri sprejetih ukrepih pojavlja vprašanje usklajenosti samih odlokov z zakonodajo Bosne in Hercegovine. Kot zapiše, sta bili leta 2018 sta na dveh vhodih v Unsko-sanski kanton postavljeni dve policijski kontroli z namenom pregledovanja vozil. Ena je postavljena v Ključu, občini na severozahodu države, druga v kraju Bosanski otoki, kraju, 22 km oddaljenem od Bihaća. Ti policisti dnevno zavračajo in preprečujejo vstop migrantom v kanton.

Ko potujejo iz Sarajeva proti Unsko-sanskem kantonu, so v Ključu, ki leži na meji kantona, zaustavljeni. Kot pravi že omenjena prostovoljka, so ti potniki na podlagi svoje temnejše polti rasno profilirani in, kljub veljavni vozovnici, napoteni iz avtobusa. Tam jim pokažejo odročno potko, na koncu katere jih čakajo oni ki jih, seveda za plačilo, zapeljejo na cilj. Noben od mojih sogovornikov sicer ni omenil, da bi osebno imel izkušnjo s prečkanjem te notranje

meje, so pa povedali, da so slišali več podobnih zgodb, katero je omenila že oseba, ki solidarnostno pomaga migrantom. Sogovorniki iz Indije so sicer prvič čakali na avtobus za Sarajevo, saj so v BiH komaj 1 teden, kamor so prišli iz Srbije in so bili isti dan prvič vrnjeni iz gama. Njim, kot tudi sogovornikoma iz Pakistana, je bila Italija cilj njihove migracije.

Unsko-sanski kanton, Bihać, Ključ in Sarajevo v BiH. Zemljevid je dopolnil Jan Grah

Izstop iz kantona ne predstavlja nobenega problema (Boračić-Mršo 2020). Tu je seveda mišljen izstop iz kantona v smeri proti notranjosti BiH, medtem ko je vračanje nazaj bistveno težje. V prvi vrsti, kot zapiše Balibar, gre tu za načine vključevanja in izključevanja v sferi birokracije in odnosov moči, kot tudi odnosov komunikacije in sodelovanja (Balibar 2002: 72).

Policija sodeluje z IOM (Mednarodna organizacija za migracije) in vstop v kanton omogoča mladoletnim migrantom in družinam z otroki, ki spadajo v rizične skupine (Boračić-Mršo 2020).

Na tem mestu lahko le upam, da so si moji sogovorniki v Sarajevu nabrali moči in bili deležni pomoči ter se, predvsem, brez večjih zapletov, uspešno vrnili v kanton.

6. 7. 2022.

Literatura

Balibar, Etienne. 2002. "World Borders, Political Borders". *PMLA. Publications of the Modern Language Association of America* 117: 68-78.

Boračić-Mršo, Selima. 2020. "Prvi dan novih zabrana za migrante u Unsko-sanskom kantonu". *Radio Slobodna Evropa*.

Mlinarević Gorana in Ahmetašević Nidžara. 2022. *People on the Move in BiH 2019-2021. In between. (Un)welcome to no Man's Land*. Sarajevo in Thessaloniki: Heinrich-Böll-Stiftung.

Bilješke

Tekst je napisan u okviru kolegija Suvremene migracije, državljanstvo i etničke manjine (doc. dr. Ana Sarah Lunaček Brumen i izv. prof. dr. Uršula Lipovec Čebren) na Odsjeku za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta u Ljubljani.